

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Обліково-фінансовий факультет

Кафедра обліку і оподаткування

Вступ до фаху «Облік і оподаткування»

методичні рекомендації

для виконання практичних завдань та самостійної роботи здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Облік і оподаткування»
спеціальності D1 «Облік і оподаткування» денної та заочної форм здобуття
вищої освіти

МИКОЛАЇВ

2025

УДК 657:336.22
В85

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 15.12.2025 р., протокол № 4.

Укладачі:

- М.В. Дубініна – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- О.М. Усикова – д-р екон. наук, професор, в.о. директора Навчально-науковий інститут бізнесу, інноваційного розвитку та міжнародної діяльності, Миколаївський національний аграрний університет;
- Ю. Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- С. В. Сирцева – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет;
- О.І. Лугова – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

- Н.М. Сіренко – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет;
- Л.Ю. Мельник – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Змістовий модуль 1. Основи підготовки фахівця та історичний розвиток професії	5
Тема 1. Університетська освіта та академічна культура	5
Тема 2. Історичний генезис професії та її сучасна трансформація	9
Змістовий модуль 2. Професійний інструментарій та сфера діяльності	13
Тема 3. Підприємництво та грантова діяльність як сфера реалізації фахівця	13
Тема 4. Методологічні основи бухгалтерського обліку (теорія і практика)	17
Тема 5. Податкова система та фіскальна грамотність	22
Тема 6. Аудит, контроль та економічна безпека бізнесу	27
Змістовий модуль 3. Кар'єрне зростання, цифровізація та безпека діяльності	32
Тема 7. Кар'єрна стратегія та ринок праці	32
Тема 8 . Інформаційні технології в обліку та управлінні	36
Тема 9. Безпека життєдіяльності та соціальна відповідальність в умовах воєнного стану	41
Список використаних джерел	46

ВСТУП

Сучасний ринок праці вимагає від фахівців поєднання професійних знань із критичним мисленням та цифровою грамотністю. Саме дисципліна «Вступ до фаху «Облік і оподаткування» закладає фундамент цієї професійної ідентичності.

Ці методичні рекомендації розроблено для закріплення теоретичних знань та формування практичних навичок здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності D1 «Облік і оподаткування» у Миколаївському національному аграрному університеті.

Метою видання є трансформація пасивного засвоєння інформації в активний процес професійного становлення. Структура методичних рекомендацій повністю відповідає курсу лекцій і складається з трьох змістових модулів, що об'єднують 9 тем:

1. **Основи підготовки фахівця та історичний розвиток професії** — фокусується на академічній культурі, принципах доброчесності та розумінні історичної місії бухгалтера.
2. **Професійний інструментарій та сфера діяльності** — охоплює прикладні аспекти підприємництва, грантової діяльності, методології обліку, податкової грамотності та економічної безпеки.
3. **Кар'єрне зростання, цифровізація та безпека діяльності** — готує до реалій ринку праці, використання сучасних ІТ-рішень (ERP, AI) та роботи в умовах воєнного стану.

Ключовою особливістю цих рекомендацій є використання сучасних інтерактивних форматів завдань, спрямованих на розвиток як професійних (*hard skills*), так і гнучких навичок (*soft skills*). Кожне практичне заняття містить:

Питання для обговорення (Brainstorming): дискусії у форматі «World Café», дебатів чи аналізу кейсів для розвитку комунікативних здібностей.

Творчі та ситуаційні завдання: рольові ігри (наприклад, симуляція співбесіди або дій під час аудиту), робота з реальними цифровими реєстрами (YouControl, Електронний кабінет платника), складання бізнес-планів та створення контенту для професійних соцмереж (LinkedIn).

Завдання для самостійної роботи: спрямовані на поглиблене дослідження тем, розвиток навичок академічного письма (есе) та роботу з першоджерелами.

Виконання завдань забезпечить опанування дисципліни, формування кар'єрної стратегії та розвиток навичок етичного використання штучного інтелекту й соціальної відповідальності бізнесу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ПРОФЕСІЇ

Практичне заняття №1

Тема 1. Університетська освіта та академічна культура

План

1. Організація навчання за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» у МНАУ.
2. Євроінтеграція освіти: ЄКТС та академічна мобільність.
3. Академічна доброчесність та етика роботи зі ШІ.
4. Студентська наука та органи самоврядування.

Мета заняття: сформувати у здобувачів розуміння принципів організації освітнього процесу в МНАУ, сутності академічної доброчесності та навичок етичного використання цифрових інструментів у навчанні.

Завдання 1.1.

Питання для обговорення в аудиторії:

Обговорення проводиться у форматі «вільний мікрофон» або малих дискусійних групах.

1. **Hard Skills vs Soft Skills:** У лекції зазначено, що цикл професійної підготовки надає hard skills, а загальної — soft skills. Як ви вважаєте, що є важливішим для сучасного бухгалтера: бездоганне знання проводок чи вміння комунікувати та працювати в команді?
2. **Штучний інтелект у навчанні:** Де проходить етична межа між використанням ChatGPT як «цифрового асистента» та порушенням академічної доброчесності? Наведіть приклади ситуацій, коли використання ШІ є виправданим, а коли — неприпустимим.
3. **Академічна мобільність:** Чи готові ви взяти участь у програмі Erasmus+ або міжнародному стажуванні? Які бар'єри (мовні, фінансові, психологічні) ви бачите перед собою та як їх можна подолати?
4. **Дуальна освіта:** Які ризики та переваги ви бачите у поєднанні навчання з офіційним працевлаштуванням на підприємстві ще до отримання диплома?

5. Студентське самоврядування: Як участь у діяльності Студентської ради або волонтерстві може вплинути на вашу майбутню кар'єру та формування лідерських якостей?

Завдання 1.2. Побудова «Індивідуальної освітньої траєкторії».

Ситуація: Ви — першокурсник, який планує своє навчання на 4 роки (240 кредитів ЄКТС). Вам необхідно розробити стратегію, яка зробить вас конкурентним фахівцем. *Завдання:* Складіть візуальну схему (Mind Map) вашого професійного розвитку, яка включає:

- Вибіркові дисципліни (які сфери ви хочете поглибити: ІТ, право, іноземна мова?).
- Планований рівень володіння англійською мовою (A1–C1) по курсах.
- Участь у наукових гуртках або конференціях.
- Можливі бази для стажування (агрохолдинги, банки, державні органи).

Завдання 1.3. Кейс-стаді «Етика роботи з ШІ: детектор галюцинацій».

Ситуація: Студент отримав завдання написати есе про історію обліку і використав чат-бот. Згенерований текст містить твердження: «Закон України "Про бухгалтерський облік" був прийнятий у 1991 році разом із проголошенням Незалежності». *Завдання:*

1. Спростуйте це твердження, використовуючи лекційний матеріал (вказати правильну дату та назву документу).
2. Сформулюйте правильний промпт (запит) для ШІ, який допоможе перевірити цей факт, а не згенерувати новий текст.
3. Напишіть короткий коментар (3–5 речень), чому сліпа довіра до даних ШІ є небезпечною для юриста та бухгалтера.

Завдання 1.4. Рольова гра «Співбесіда на програму мобільності».

Ситуація: Ви претендуєте на семестрове навчання в європейському університеті за програмою Erasmus+. *Завдання:* Підготуйте короткий мотиваційний спіч (Elevator Pitch) на 1 хвилину, в якому ви маєте переконати комісію обрати саме вас. У промові обов'язково використайте терміни:

- ЄКТС (ECTS);
- Diploma Supplement;
- Soft skills;
- Культурний світогляд.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1.5. Майстерність цитування (робота з бібліографічними менеджерами).

Мета: Навчитися уникати плагіату шляхом коректного оформлення джерел.

Завдання:

1. Знайдіть у бібліотеці або інтернеті 3 джерела (книгу, статтю, закон) за темою «Історія бухгалтерського обліку».
2. Використовуючи онлайн-сервіс **Grafiati** або **vak.in.ua**, згенеруйте правильне бібліографічне посилання на ці джерела згідно з ДСТУ 8302:2015.
3. Оформіть результат у вигляді списку.

Завдання 1.6. Аналіз Академічного кодексу честі.

Мета: Засвоїти види порушень академічної доброчесності.

Завдання: Заповніть порівняльну таблицю, давши власне визначення та навівши приклад для кожного терміну, спираючись на матеріал лекції:

- Академічний плагіат;
- Самоплагіат;
- Фабрикація;
- Списування.

Завдання 1.7. Есе-рефлексія «Мій ідеальний університет».

Завдання: Напишіть коротке есе (до 1 сторінки), в якому розкрийте своє бачення студентоцентризму. Як, на вашу думку, має відбуватися взаємодія між викладачем і студентом, щоб навчання було максимально ефективним? Яку роль у цьому відіграє зворотний зв'язок та право вибору дисциплін?

Питання для самостійного вивчення

1. Права та обов'язки здобувачів вищої освіти: аналіз статей Закону України «Про вищу освіту» та Статуту університету. Соціальний захист студентів.
2. Індивідуальна освітня траєкторія: порядок та процедура вибору навчальних дисциплін (вибіркові дисципліни) у МНАУ. Як сформувати власний навчальний план?

3. Неформальна та інформальна освіта: механізм визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті (курси на Prometheus, Coursera, тренінги, професійні стажування).
4. Програмне забезпечення для виявлення плагіату: огляд популярних сервісів (Unicheck, StrikePlagiarism, Turnitin) та методика інтерпретації звіту подібності. Чим цитування відрізняється від запозичення?
5. Студентоцентризм як принцип організації освітнього процесу: роль студентів у забезпеченні якості вищої освіти (опитування, участь у робочих групах з акредитації освітніх програм).

Питання для самоконтролю

1. Назвіть рівні вищої освіти та нормативний термін навчання для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».
2. У чому полягає сутність дуальної форми здобуття освіти та її відмінність від заочної форми?
3. Що таке кредит ЄКТС і яка його «вартість» в академічних годинах? Скільки кредитів необхідно набрати за один навчальний рік?
4. Поясніть механізм конвертації оцінок національної шкали («відмінно», «добре» тощо) у шкалу ECTS (A, B, C...).
5. Що таке академічна мобільність і які можливості вона відкриває перед студентом аграрного університету?
6. Дайте визначення поняттям «академічний плагіат», «самоплагіат» та «фабрикація». У чому полягає різниця між ними?
7. Сформулюйте основні правила етичного використання інструментів штучного інтелекту (наприклад, ChatGPT) під час виконання навчальних завдань.
8. Які наслідки (академічна відповідальність) можуть настати для здобувача за порушення норм академічної доброчесності?
9. Як участь у студентській науковій роботі (гуртки, конференції) впливає на рейтинговий бал та подальшу кар'єру?
10. Які функції виконують органи студентського самоврядування в університеті?

Практичне заняття №2

Тема 2. Історичний генезис професії та її сучасна трансформація

План

1. Еволюція господарського обліку: від стародавнього світу до появи подвійного запису Луки Пачолі.
2. Розвиток бухгалтерського обліку, аудиту та податкової системи в незалежній Україні.
3. Сучасний портрет фахівця з обліку і оподаткування: трансформація функцій (від рахівника до бізнес-партнера) та руйнування професійних стереотипів.

Мета заняття: прослідкувати еволюцію бухгалтерського обліку від давніх цивілізацій до сьогодення, проаналізувати внесок Луки Пачолі у розвиток науки та визначити ключові вектори трансформації професії в умовах цифрової економіки.

Завдання 2.1. Питання для обговорення в аудиторії (Brainstorming)

Обговорення проводиться у форматі дискусійного клубу або методу «Прес» (Я вважаю... Тому що... Наприклад... Отже...).

1. **Феномен Луки Пачолі:** Чому математика Луку Пачолі називають «батьком бухгалтерського обліку», хоча він не винайшов подвійний запис, а лише описав його? У чому цінність систематизації знань?
2. **Еволюція інструментів:** Як зміна носіїв інформації (глиняна табличка - папірус - амбарна книга - перфокарта - хмара) впливала на швидкість прийняття управлінських рішень?
3. **Міф про «смерть професії»:** Чи згодні ви з твердженням футурологів, що професія бухгалтера зникне до 2030 року? Чи, можливо, вона трансформується у щось інше (наприклад, у фінансовий інжиніринг)?
4. **Бухгалтер - Рахівник:** У чому принципова різниця між цими поняттями? Чому в сучасному світі рахівник - це функція програми, а бухгалтер - це аналітик?
5. **Гендерні стереотипи:** Історично бухгалтерія була чоловічою професією, зараз в Україні вона переважно жіноча. Як ви думаєте, з чим пов'язані такі історичні зміни?

Завдання 2.2. Створення інфографіки «Стрічка часу» (Timeline).

Ситуація: Вам потрібно пояснити школярам на дні відкритих дверей, що облік — це давня і поважна наука.

Завдання: Використовуючи інструменти Canva або PowerPoint, створіть візуальну часову шкалу розвитку обліку, виділивши 5 ключових епох:

1. **Стародавній світ** (облік на глиняних табличках, Єгипет, Рим).
2. **Середньовіччя** (Лука Пачолі, 1494 р., поява подвійного запису).
3. **Промислова революція** (поява калькуляції собівартості, фабричний облік).
4. **Ера ЕОМ** (поява комп'ютерів, 1С, Excel).
5. **Сучасність** (Blockchain, AI, хмарні технології).

Завдання 2.3. Креативний челендж «Лист у майбутнє від Луки Пачолі»

Ситуація: Уявіть, що Лука Пачолі потрапив у наш час і побачив сучасну бухгалтерію, криптовалюти та електронні звіти.

Завдання: Напишіть короткий текст (есе або пост для соцмереж) від імені Пачолі.

- Що його найбільше здивувало б? (Швидкість передачі даних? Відсутність паперу? Віртуальні гроші?).
- Чи впізнав би він свій метод подвійного запису (Дебет-Кредит) у сучасних програмах?
- *Обсяг:* 150–200 слів.

Завдання 2.4. Аналіз-порівняння «Музей професії».

Завдання: Заповніть порівняльну таблицю трансформації робочого місця бухгалтера.

Критерій порівняння	Бухгалтер XIX–XX ст.	Сучасний бухгалтер (XXI ст.)
Головний інструмент	Рахівниця (абак), калькулятор	? (наприклад: ERP-система, ноутбук)
Носій інформації	Паперовий журнал-ордер	?
Швидкість пошуку документа	Години (архів)	?
Основна функція	Реєстрація фактів (запис даних)	? (наприклад: аналіз, інтерпретація)
Вимоги до навичок	Уважність, каліграфія	?

Завдання 2.5. Проектування «Герба сучасного бухгалтера».

Ситуація: Міжнародний герб бухгалтерів, розроблений у 1944 році (сонце, терези, крива Бернуллі), дещо застарів.

Завдання: Запропонуйте (опишіть словами або намалюйте схематично) оновлену концепцію герба, яка б відображала сучасні реалії.

- Які символи ви б додали? (Можливо, символ Wi-Fi, щит кібербезпеки, земну кулю як символ МСФЗ?).
- Придумайте новий девіз (латиною або українською) замість старого «Наука, Довіра, Незалежність».

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 2.6. Дослідження «Зірки, які починали як бухгалтери».

Мета: Розвінчати міф про те, що бухгалтерія — це нудно і назавжди.

Завдання: Підготуйте коротку довідку (презентацію на 4 слайди) про відому особистість (музиканта, актора, письменника чи бізнесмена), яка мала освіту або досвід роботи бухгалтером/аудитором.

- *Приклади для пошуку:* Мік Джаггер, Роберт Плант, Джон Рокфеллер, Філ Найт (засновник Nike).
- *Висновок:* Які риси бухгалтера допомогли їм досягти успіху в іншій сфері?

Завдання 2.7. Аналіз девізу «Science, Conscience, Independence».

Мета: Зрозуміти глибинний зміст символіки професії.

Завдання: Напишіть міні-есе (до 0,5 сторінки), в якому розтлумачте значення трьох слів на міжнародному гербі бухгалтерів:

- Чому це **Наука**?
- Чому важлива **Совість** (Доброчесність)?
- Від кого або чого бухгалтер має зберігати **Незалежність**?

Завдання 2.8. Віртуальна екскурсія «Музей грошей та обліку».

Мета: Ознайомитися з артефактами професії.

Завдання: Знайдіть в інтернеті інформацію про Музей грошей НБУ або будь-який світовий музей історії обліку. Знайдіть та збережіть зображення трьох найцікавіших на ваш погляд експонатів (наприклад,

найдавніша монета, боргова розписка на бересті, перша облікова книга). Коротко опишіть, для чого вони слугували.

Питання для самостійного вивчення

1. Міжнародний герб бухгалтерів: історія створення французьким ученим Жаном Батистом Дюмарше (1944 р.). Символічне значення елементів герба (сонце, ваги, крива Бернуллі) та тлумачення гасла «Science, Conscience, Independence» (Наука, Совість, Незалежність).
2. Внесок Бенедетто Котрульї: аналіз праці «Про торгівлю і досконалого купця» (1458 р.). Чому історична першість в описі подвійного запису належить Котрульї, а слава «батька бухгалтерії» — Луці Пачолі?
3. Видатні постаті української бухгалтерської думки: роль Ф.Ф. Бутинця, В.В. Сопка, М.Г. Чумаченка та інших учених у формуванні національної школи обліку та адаптації міжнародних стандартів в Україні.
4. Професійна сертифікація: огляд найпрестижніших міжнародних сертифікацій для фінансистів (АССА, СІМА, СРА, САР/СІРА). Які вимоги висуваються до кандидатів та які кар'єрні переваги надає наявність сертифіката?
5. Громадські професійні організації: діяльність Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ) та Спілки аудиторів України. Їхня роль у захисті інтересів професії та розробці законодавства.
6. Бухгалтерський облік у цифрову епоху: як технологія блокчейн (Blockchain) може змінити принцип подвійного запису (потрійний запис) та вплинути на прозорість фінансових транзакцій.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутнісна відмінність між уніграфічним (простим) та диграфічним (подвійним) записом?
2. Яку роль відіграв Лука Пачолі в історії бухгалтерського обліку і чому його трактат 1494 року залишається актуальним досі?

3. Назвіть переломний нормативний документ в історії обліку незалежної України, який закріпив демократичні принципи ведення бізнесу.
4. Як відбувалася еволюція аудиторської діяльності в Україні: від повної відсутності до створення Органу суспільного нагляду?
5. Поясніть значення аббревіатур НП(С)БО та МСФЗ. У чому полягає стратегічний курс України щодо цих стандартів?
6. Які ключові зміни відбулися в адмініструванні податків в Україні з прийняттям Податкового кодексу (2010 р.) та запровадженням цифрових сервісів?
7. Розкрийте зміст концепції «Business Partnering»: як змінилася роль бухгалтера в системі управління підприємством?
8. Чому сучасному фахівцю з обліку та оподаткування, окрім професійних знань (Hard Skills), необхідні «м'які навички» (Soft Skills)?
9. Які нові функції виконує бухгалтер в умовах цифровізації економіки та автоматизації рутинних процесів?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ПРОФЕСІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ТА СФЕРА ДІЯЛЬНОСТІ

Практичне заняття №3

Тема 3. Підприємництво та грантова діяльність як сфера реалізації фахівця

План

1. Суб'єкти господарювання в Україні: вибір організаційно-правової форми (ФОП чи юридична особа) та алгоритм державної реєстрації бізнесу.
2. Грантова підтримка підприємництва: державні програми (мікрогранти «Власна справа», «ЄРобота») та вимоги міжнародних донорів до проєктних заявок.
3. Конкурентні переваги фахівця з обліку у власному бізнесі: від складання бізнес-плану до звітування за використані грантові кошти.

Мета заняття: ознайомити здобувачів з основами підприємницької діяльності, алгоритмом започаткування власної справи (стартапу) та механізмами залучення грантового фінансування в умовах сьогодення.

Завдання 3.1. Питання для обговорення в аудиторії (Brainstorming)

Обговорення проводиться у форматі «World Café» або «Дебати».

1. **Грант - Кредит:** У чому полягає фундаментальна різниця між грантовими коштами та банківським кредитом? Чому грантодавці дають гроші «безповоротно» і яка їм з цього вигода (соціальний ефект, податки, робочі місця)?
2. **Міф про «геніальну ідею»:** Чи правда, що для успіху бізнесу потрібна лише унікальна ідея? Яку роль відіграє команда, бізнес-модель та фінансовий розрахунок?
3. **Бухгалтер-підприємець:** Як знання обліку та оподаткування дає конкурентну перевагу власнику бізнесу? Чому більшість стартапів банкрутують саме через касові розриви (Cash Gap)?
4. **Державна підтримка:** Чи вірите ви в ефективність державних програм, таких як «єРобота»? Які бар'єри (бюрократія, недовіра, складність звітування) зупиняють молодь від подачі заявок?
5. **Соціальне підприємництво:** Чи може бізнес мати на меті не лише прибуток, а й вирішення соціальної проблеми (наприклад, пекарня, де працюють люди з ментальними порушеннями)?

Завдання 3.2. Симуляція «Бюджет грантової заявки».

Ситуація: Ваша команда подається на мікрогрант «Власна справа» (до 250 тис. грн) для відкриття кав'ярні-бібліотеки при університеті. Однією з головних умов є створення робочих місць та сплата податків.

Завдання: Складіть спрощений кошторис проєкту, розподіливши 250 000 грн за статтями витрат.

Вимоги:

- Обладнання (кавомашина, меблі) - не більше 50% суми.
- Сировина та матеріали - до 20%.
- Оренда - до 10%.
- Маркетинг - до 10%.

Питання: Які податки ви сплатите державі за працевлаштування двох баристів протягом 2 років (ЄСВ, ПДФО)? (приблизний розрахунок).

Завдання 3.3. Пітчінг стартапу (Elevator Pitch).

Ситуація: Ви випадково зустріли потенційного інвестора у ліфті. У вас є 60 секунд, щоб «продати» йому свою ідею.

Завдання: Підготуйте текст промови для презентації уявного мобільного додатку для студентів (наприклад, «Агрегатор знижок за студентським квитком» або «Шерінг конспектів»).

Структура пітчу:

1. Проблема (Біль клієнта).
2. Рішення (Ваш продукт).
3. Монетизація (На чому ви заробите?).
4. Call to Action (Що вам потрібно від інвестора?).

Завдання 3.4. Аналіз бізнес-моделі (Lean Canvas).

Завдання: Заповніть шаблон бізнес-моделі (Business Model Canvas) для послуги «Бухгалтерський аутсорсинг для ІТ-фрилансерів».

Опишіть 3 ключові блоки:

1. **Ціннісна пропозиція:** Чому айтішник має найняти вас, а не вести ФОП самостійно? (Економія часу, гарантія відсутності штрафів).
2. **Сегменти клієнтів:** Хто ваш ідеальний клієнт? (Junior/Middle розробники, тестувальники).
3. **Потоки доходів:** Як ви берете плату? (Абонплата, плата за консультацію, % від обороту).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 3.5. Моніторинг платформи «Дія.Бізнес».

Мета: Навчитися шукати актуальні можливості фінансування.
Завдання:

1. Зайдіть на портал **business.diia.gov.ua** у розділ «Маркетплейс фінансових можливостей».
2. Оберіть одну активну грантову програму (для молоді, жінок, ветеранів або аграріїв).
3. Випишіть її ключові умови:
 - Хто може податися? (вік, КВЕД, регіон).
 - Сума гранту.
 - На що можна витратити кошти?
 - Які зобов'язання бере на себе отримувач?

Завдання 3.6. Есе-роздум «Підводні камені фрілансу».

Завдання: Напишіть коротке есе, порівнюючи роботу за наймом та підприємництво (фріланс).

- Проаналізуйте ризики: відсутність оплачуваної відпустки, необхідність самостійно платити податки, нестабільність доходу.
- Зробіть висновок: яка модель ближча особисто вам на даному етапі життя і чому?

Завдання 3.7. Перевірка контрагента (Due Diligence).

Мета: Основи економічної безпеки бізнесу.

Завдання: Уявіть, що ви плануєте укласти договір з новим постачальником ТОВ «Рога і Копита». Використовуючи відкриті реєстри (YouControl, Opendatabot – безкоштовні версії), складіть чек-лист перевірки надійності партнера.

Що треба перевірити? (Наявність податкового боргу, судові справи, статус юридичної особи, кінцеві бенефіціари).

Питання для самостійного вивчення

1. Порівняльна характеристика груп спрощеної системи оподаткування: ліміти річного доходу, обмеження щодо кількості найманих працівників та дозволені види діяльності для 1-ї, 2-ї та 3-ї груп єдиного податку.
2. Електронний підпис (КЕП/ЕЦП): види (файловий, хмарний, на захищеному носії), сфера застосування та процедура отримання через банківські сервіси (Приват24, Монобанк) або ДПС.
3. Структура бізнес-плану за стандартом UNIDO: основні розділи (резюме, маркетинговий план, виробничий план, фінансовий план) та їх адаптація до вимог українських грантових програм.
4. Платформи для пошуку грантів: огляд ресурсів «Громадський простір», «ГУРТ», «Дія.Бізнес» та грантового дайджесту. Як налаштувати моніторинг актуальних конкурсів?
5. Краудфандинг як альтернатива грантам: сутність спільнокошту, огляд платформ (Kickstarter, Спільнокошт) та особливості оподаткування коштів, зібраних через краудфандинг.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає принципова різниця майнової відповідальності фізичної особи-підприємця (ФОП) та засновника Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ)?
2. Яку роль відіграють коди видів економічної діяльності (КВЕД) під час реєстрації бізнесу та як вони впливають на вибір системи оподаткування?
3. Опишіть алгоритм державної реєстрації ФОП через портал «Дія». Які кроки необхідно здійснити після отримання виписки з ЄДР?
4. Яка головна умова надання державного мікрогранту «Власна справа» щодо повернення коштів державі?
5. Чим відрізняються пріоритети міжнародних донорських організацій (USAID, FAO) від державних грантових програм при оцінці проєктних заявок?
6. Що таке «цільове використання грантових коштів» і які наслідки чекають на підприємця у разі порушення цього принципу?
7. Чому розрахунок «точки беззбитковості» є критично важливим етапом бізнес-планування?
8. Які конкурентні переваги має фахівець з обліку та оподаткування перед іншими підприємцями-початківцями?
9. Які функції виконує бізнес-план для зовнішніх користувачів (інвесторів, грантодавців) та для внутрішнього управління?
10. Поясніть, чому підприємцю важливо розрізняти поняття «виручка» (Cash Flow) та «прибуток» (Profit).

Практичне заняття №4

Тема 4. Методологічні основи бухгалтерського обліку (теорія і практика)

План

1. Сутність бухгалтерського обліку як «мови бізнесу»: предмет, об'єкти та користувачі облікової інформації.
2. Метод бухгалтерського обліку: огляд ключових елементів (від первинного документа до фінансової звітності).
3. Система нормативного регулювання обліку в Україні: ієрархія законодавства та роль облікової політики підприємства.

Мета заняття: розкрити сутність методу подвійного запису, навчити студентів розрізняти активи та пасиви, розуміти логіку побудови бухгалтерського балансу та фундаментального облікового рівняння.

Завдання 4.1. Питання для обговорення в аудиторії (Brainstorming)

Обговорення проводиться у форматі «Акваріум» або «Філософський стіл».

1. **Магія балансу:** Чому Активи завжди дорівнюють Пасивам ($A = P$)? Чи може бути ситуація, коли баланс не сходиться у реальному житті, і про що це свідчить (помилка чи шахрайство)?

2. **Дебет і Кредит:** Чи згодні ви з твердженням, що «Дебет — це добре (прихід), а Кредит — це погано (борг)»? Як пояснити ці терміни людині, далекій від фінансів, не використовуючи професійний сленг?

3. **Принцип нарахування:** Чому дохід визнається в момент відвантаження товару, а не коли гроші зайшли на рахунок? Які ризики це несе для бізнесу (прибуток є, а грошей немає)?

4. **«Креативний» облік:** Де проходить межа між професійним судженням бухгалтера (оптимізацією) та маніпуляцією звітністю (Window dressing)?

5. **План рахунків:** Навіщо держава уніфікує номери рахунків (наприклад, 30 — це завжди Готівка)? Чому в західних країнах (США, Британія) кожна компанія може розробляти власний план рахунків, а в Україні — ні?

Завдання 4.2. Гра-симуляція «Особистий баланс студента».

Ситуація: Щоб зрозуміти бізнес, треба почати з себе. Уявіть себе як «Підприємство Я».

Завдання: Складіть свій особистий баланс станом на сьогоднішній ранок.

Активи (що у мене є?):

Гроші в кишені (готівка).

Гроші на картці (безготівка).

Телефон/Ноутбук (Основні засоби).

Одяг (МШП).

Їжа в холодильнику (Запаси).

Пасиви (звідки це взялося?):

Власний капітал (стипендія, подарунки батьків, власні заробітки).
Зобов'язання (борг другу, кредитний ліміт на картці).

Перевірка: Чи сходиться сума активів із сумою пасивів? Якщо ні — знайдіть помилку.

Завдання 4.3. Візуалізація «Шлях однієї гривні» (Flowchart).

Ситуація: Гроші в бізнесі постійно змінюють форму.

Завдання: Намалюйте схему кругообігу капіталу на прикладі піцерії, використовуючи поняття методу обліку.

Ланцюжок: Гроші (Акт) - Борошно (Акт) - Виробництво (Акт) - Готова піца (Акт) - Дебіторська заборгованість (Акт) - Гроші (Акт) + Прибуток (Пасив).

Поясніть, на якому етапі виникають витрати, а на якому — дохід.

Завдання 4.4. Логічна задача «Бухгалтерський детектив».

Ситуація: Недосвідчений бухгалтер зробив записи, але переплутав суть операцій. *Знайдіть помилку в логіці.*

Дано:

1. Підприємство взяло кредит у банку — *Актив зріс, Власний капітал зріс.* (Правильно чи ні?).

2. Купили товар за готівку — *Актив зріс, Актив зменшився.* (Правильно чи ні?).

3. Виплатили зарплату — *Пасив зменшився, Актив зменшився.* (Правильно чи ні?).

Завдання: Виправте помилкові твердження, спираючись на основне бухгалтерське рівняння.

Завдання 4.5. Метафора «Терези Пачолі».

Завдання: Придумайте аналогію з реального життя, яка пояснює принцип подвійного запису дитині 10 років.

Приклад: «Сполучені посудини», «Закон збереження енергії у фізиці», «Обмін речовин».

Опишіть вашу аналогію 3–5 реченнями.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 4.6. Ексел-тренажер «Автоматизація балансу».

Мета: Поеднати знання обліку та навички роботи з таблицями.

Завдання: Створіть в Ексел просту таблицю:

1. Колонка А: Назва статті (Готівка, Пайовий (неоплачений) капітал, Товари, Кредити).
 2. Колонка В: Сума.
 3. Колонка С: Тип (Актив/Пасив).
 4. Внизу таблиці зробіть дві клітинки з формулами: «Всього Активи» та «Всього Пасиви».
 5. Введіть 5-6 довільних сум так, щоб баланс зійшовся.
- Зробіть скріншот.*

Завдання 4.7. Аналіз класів рахунків.

Завдання: Використовуючи План рахунків (Наказ Мінфіну №291), розподіліть наведені рахунки за класами (1–9) та визначте, чи є вони активними, пасивними або активно-пасивними:

- «Основні засоби» (10).
- «Виробничі запаси» (20).
- «Розрахунки за виплатами працівникам» (66).
- «Доходи від реалізації» (70).
- «Адміністративні витрати» (92).

Завдання 4.8. Міні-дослідження «Чому актив зліва, а пасив справа?».

Мета: Зрозуміти історичні традиції форматування звітності.

Завдання: Знайдіть інформацію та коротко (3–4 речення) поясніть, чому історично склалася Т-подібна форма рахунку. Чи у всіх країнах баланс виглядає як горизонтальна таблиця, чи буває вертикальна форма (де Активи зверху, а Пасиви знизу)? Наведіть приклад країни з вертикальною формою балансу.

Питання для самостійного вивчення

1. Основне балансове рівняння: математична сутність формули «Активи = Власний капітал + Зобов'язання». Як впливають чотири

типи господарських операцій на валюту балансу (зміни лише в активі, лише в пасиві, збільшення обох частин, зменшення обох частин)?

2. Обов'язкові реквізити первинного документа: вимоги Закону України «Про бухгалтерський облік...» до оформлення документів. Чи має юридичну силу документ без підпису або дати складання? Статус електронного документа.

3. Випадки обов'язкового проведення інвентаризації: перелік ситуацій (перед складанням річної звітності, зміна матеріально відповідальних осіб, встановлення фактів крадіжок, форс-мажор), коли інвентаризація є законодавчою вимогою, а не правом підприємства.

4. Структура Плану рахунків: логіка побудови класів рахунків (від 1 до 9). Що таке позабалансові рахунки (клас 0) і чому для них не застосовується принцип подвійного запису?

5. Оцінка за справедливою вартістю - Історична собівартість: сутність дискусії в сучасній теорії обліку. У яких випадках активи переоцінюються до ринкових цін, а коли залишаються за ціною придбання?

6. Суб'єкти суспільного інтересу: критерії віднесення підприємств до цієї категорії (емітенти цінних паперів, банки, страхові компанії) та вимога щодо обов'язкового застосування ними МСФЗ замість НП(С)БО.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає ключова відмінність бухгалтерського обліку від оперативного та статистичного (згадайте принципи суцільності та безперервності)?

2. На які дві основні групи поділяються об'єкти бухгалтерського обліку? Наведіть приклади господарських засобів та джерел їх утворення.

3. Чим відрізняються інформаційні потреби внутрішніх користувачів (менеджменту) та зовнішніх користувачів (інвесторів, кредиторів)?

4. Назвіть усі вісім елементів методу бухгалтерського обліку. Яким чином вони взаємопов'язані між собою?

5. Поясніть сутність правила «Немає документа – немає господарської операції». Яку функцію виконує первинний документ?

6. У чому полягає «золоте правило» механіки обліку, сформульоване Лукою Пачолі (суть подвійного запису)?
7. Для чого в бухгалтерському обліку застосовується оцінка і чому неможливо вести облік лише в натуральних вимірниках?
8. Опишіть ієрархію нормативного регулювання обліку в Україні. Який документ знаходиться на вершині цієї піраміди?
9. Що таке «облікова політика підприємства»? Наведіть приклад ситуації, коли бухгалтер має право вибору методу обліку.
10. Які наслідки можуть настати для підприємства, якщо у нього відсутній затверджений Наказ про облікову політику?

Практичне заняття №5

Тема 5. Податкова система та фіскальна грамотність

План

1. Податкова система України: структура, принципи побудови та роль Податкового кодексу.
2. Класифікація податків: прямі (податок на прибуток, ПДФО) та непрямі (ПДВ, акциз).
3. Фіскальна грамотність та цифровізація: Електронний кабінет платника та податкова культура суспільства.

Мета заняття: сформувати розуміння сутності податків як ціни за цивілізоване суспільство, розібратися в структурі податкової системи України, відмінностях між прямими та непрямыми податками, а також навчитися розрізняти групи спрощеної системи оподаткування.

Завдання 5.1. Питання для обговорення в аудиторії (Brainstorming)

Обговорення проводиться у форматі «Дебати» або «Аналіз ситуацій».

1. Податки: обов'язок чи грабіж? Жан-Батист Кольбер казав: «Мистецтво оподаткування полягає в тому, щоб обскубити гусака так, щоб отримати максимум пір'я при мінімумі писку». Чи згодні ви з цим твердженням? Чи змінилася філософія податків у ХХІ столітті?

2. **Невидимі податки:** Чи знаєте ви, що купуючи каву або кросівки, ви вже сплачуєте податок? Що таке непрямі податки (ПДВ, акциз) і чому їх називають «податками на споживання»?

3. **Зарплата «в конверті»:** Уявіть ситуацію: роботодавець пропонує вам 20 000 грн офіційно (з вирахуванням податків на руки буде менше) або 20 000 грн готівкою «в чорну». Що ви оберете і чому? Які довгострокові ризики несе другий варіант (кредити, віза, пенсія)?

4. **Справедливість ставок:** Яка система є більш справедливою: плоска (всі платять однаковий %, як в Україні) чи прогресивна (багаті платять більше, як у Франції чи США)?

5. **Діджиталізація:** Як Електронний кабінет платника податків та додаток «Дія» змінили взаємодію бізнесу з державою? Чи зменшило це корупцію?

Завдання 5.2. Дослідження «Таємний агент ПДВ».

Ситуація: Багато людей вважають, що податки платять лише бізнесмени. Вам потрібно довести протилежне.

Завдання: Візьміть будь-який фіскальний чек із супермаркету (або знайдіть фото чека в інтернеті).

1. Знайдіть у чеку рядок «ПДВ» (або літеру А/Б, що позначає ставку 20%) та «Акциз» (якщо є підакцизні товари).

2. Розрахуйте, яку частку від загальної суми покупки складають податки.

3. *Висновок:* Скільки гривень ви особисто перерахували до бюджету, просто купивши продукти?

Завдання 5.3. Кейс-стаді «Вибір долі для ФОП».

Ситуація: До вас як до консультанта звернулися три друзі, які хочуть відкрити власну справу. Допоможіть їм обрати оптимальну групу єдиного податку (1, 2 або 3) або загальну систему.

Клієнт А: Програміст, працює з іноземними замовниками, очікуваний дохід — 200 000 грн/місяць.

Клієнт Б: Бабуся, яка хоче продавати в'язані шкарпетки на ринку, дохід — 10 000 грн/місяць.

Клієнт В: Власник кав'ярні, планує найняти 5 баристів та продавати каву і десерти, дохід — 3 млн грн/рік.

Завдання: Обґрунтуйте вибір групи для кожного клієнта, спираючись на обмеження Податкового кодексу (ліміт доходу, наймані працівники, види діяльності).

Завдання 5.4. Рольова гра «Net - Gross».

Ситуація: Студент влаштовується на першу роботу. HR каже: «Зарплата 15 000 гривень».

Завдання: Розрахуйте реальну суму, яку студент отримає «на руки», та суму, яку витратить підприємство.

Використайте ставки: ПДФО (18%), Військовий збір (наприклад, 5%), ЄСВ (22%, сплачує роботодавець).

Заповніть формулу:

Нараховано (Gross): 15 000 грн.

Утримано податків: ?

До виплати (Net): ?

Витрати роботодавця: $15\,000 + \text{ЄСВ} = ?$

Завдання 5.5. Креативний проєкт «Податковий рай чи пекло?».

Завдання: Оберіть одну країну світу (наприклад, ОАЕ, Швеція, США, Монако). Підготуйте міні-доповідь (картку країни) за схемою:

Який там рівень податків (високий/низький)?

Що громадяни отримують за ці податки (безкоштовна медицина, освіта, дороги)?

Чи хотіли б ви бути платником податків у цій країні?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 5.6. Навігація в «Електронному кабінеті».

Мета: Навчитися користуватися публічними реєстрами.

Завдання:

1. Зайдіть на сайт Державної податкової служби України (cabinet.tax.gov.ua) у розділ «Реєстри» (відкрита частина, логін не потрібен).

2. Знайдіть інформацію про будь-яку відому компанію (наприклад, «Нова Пошта», «АТБ» або університет) за кодом ЄДРПОУ.

3. Зробіть скріншот, де видно: чи є ця особа платником ПДВ? Який у неї статус (zareestrovano/pripineno)?

Завдання 5.7. Візуалізація «Куди йдуть мої 100 гривень?».

Завдання: Використовуючи дані порталу **Open Budget** (openbudget.gov.ua) або актуальний Закон про Держбюджет, намалюйте діаграму розподілу видатків бюджету України.

Якщо уявити, що всі податки — це купюра в 100 грн, скільки з неї йде на:

Оборону та безпеку?

Обслуговування боргу?

Соціальний захист (пенсії)?

Освіту та медицину?

Завдання 5.8. Есе-розслідування «Найдивніші податки в історії».

Мета: Розширити кругозір.

Завдання: Знайдіть інформацію про незвичні податки, що існували в минулому або існують зараз (наприклад, податок на бороду, на вікна, на тінь, на чіпси).

Опишіть 2-3 приклади.

Поміркуйте: яка була економічна мета цих податків? (Просто зібрати гроші чи змінити поведінку людей?).

Питання для самостійного вивчення

1. Податкова знижка для фізичних осіб: механізм повернення частини сплаченого ПДФО з бюджету. Перелік витрат, дозволених до включення у податкову знижку (навчання, іпотечне кредитування, лікування), та алгоритм її оформлення.
2. Види податкових перевірок: відмінності між камеральними, документальними (плановими/позаплановими) та фактичними перевірками. Які підстави дають право податківцям завітати на підприємство без попередження?
3. Військовий збір: історія запровадження (2014 р.), об'єкт оподаткування та перспективи трансформації цього платежу в системі державних фінансів України.
4. Єдиний рахунок для сплати податків: переваги та недоліки використання. Як механізм сплати податків на один рахунок спрощує

адміністрування та запобігає виникненню податкового боргу через помилкові реквізити.

5. Відповідальність за порушення податкового законодавства: види санкцій (фінансова, адміністративна, кримінальна). Межа, після якої ухилення від сплати податків стає кримінальним злочином (ст. 212 ККУ).

6. Міжнародні стандарти прозорості (CRS): що таке автоматичний обмін податковою інформацією, до якого приєдналася Україна, і як це вплине на власників іноземних рахунків та активів.

Питання для самоконтролю

1. Який нормативно-правовий акт є основою податкової системи України та коли він був прийнятий?
2. У чому полягає головна відмінність між загальнодержавними та місцевими податками з точки зору встановлення ставок та розподілу коштів?
3. Назвіть основний критерій поділу податків на прямі та непрямі. Наведіть по два приклади до кожної групи.
4. Хто є реальним платником непрямих податків (ПДВ, акциз), а хто відповідає за їх перерахування до бюджету?
5. Поясніть роль «податкового агента» на прикладі сплати податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) із заробітної плати.
6. Чому податок на прибуток підприємств вважається складнішим для адміністрування, ніж податок з обороту (виручки)?
7. Яку регулюючу функцію виконує акцизний податок і чому його часто називають «податком на гріхи»?
8. Як принцип «нейтральності оподаткування» має захищати бізнес від втручання держави у вибір видів діяльності?
9. Які основні функції доступні платнику податків через сервіс «Електронний кабінет»?
10. Як цифровізація податкових послуг впливає на зниження корупційних ризиків при взаємодії з податковою службою?

Практичне заняття №6

Тема 6. Аудит, контроль та економічна безпека бізнесу

План

1. Аудит як вища форма фінансового контролю: зовнішній (незалежний) та внутрішній аудит.
2. Форензик (Forensic) – мистецтво фінансових розслідувань: методи виявлення маніпуляцій та зловживань персоналу.
3. Роль обліковця в системі економічної безпеки: захист активів та інформаційна гігієна.

Мета заняття: сформувати у здобувачів уявлення про роль аудиту в ринковій економіці, ознайомити з концепцією «Трикутника шахрайства» Д. Крессі та навчити розробляти базові контрольні процедури для захисту активів підприємства.

Завдання 6.1. Питання для обговорення в аудиторії (Brainstorming)

Обговорення проводиться у форматі «Суд присяжних» або «Аналіз кейсів».

1. **Аудитор: поліцейський чи лікар?** Існує стереотип, що аудитор приходить, щоб покарати за помилки. Насправді ж у світовій практиці аудитор — це «лікар», який ставить діагноз фінансовому здоров'ю компанії. Яка роль вам ближча і чому?

2. **«Велика четвірка» (Big 4):** Чому висновок від Deloitte, PwC, EY або KPMG коштує мільйони доларів, а висновок місцевої аудиторської фірми — тисячі гривень? Що саме купує клієнт: перевірку цифр чи репутацію?

3. **Конфлікт інтересів:** Чи може аудитор перевіряти фірму, де головним бухгалтером працює його дружина? Чому принцип «Незалежності» є фундаментом професії?

4. **Внутрішній vs Зовнішній контроль:** У чому різниця між ревізором, який працює в штаті компанії (внутрішній аудитор), та незалежним аудитором, який приходить раз на рік? Хто з них «свій серед чужих», а хто — «чужий серед своїх»?

5. **Економічна безпека:** Які загрози для бізнесу є страшнішими: зовнішні (конкуренти, рейдери) чи внутрішні (крадіжки персоналу, «відкати» менеджерів)?

Завдання 6.2. Аналіз кейсу «Трикутник шахрайства» (The Fraud Triangle).

Теорія: Дональд Крессі стверджував, що для вчинення шахрайства мають зійтися три фактори: **Тиск** (потреба в грошах), **Можливість** (відсутність контролю) та **Виправдання** (раціоналізація).

Ситуація: Касир супермаркету Марія, мати-одиначка з хворою дитиною, почала красти гроші з каси, анулюючи чеки покупців. Вона думала: «Я лише позичу до зарплати, магазин багатий, від нього не убуде».

Завдання: Розкладіть цю ситуацію на три елементи трикутника:

1. Що було **Тиском**?
2. Що було **Можливістю**? (Яка прогалина в контролі дозволила це зробити?).
3. Яке було **Виправдання**?
4. *Рішення:* Яку одну контрольну процедуру треба запровадити, щоб прибрати фактор «Можливості»?

Завдання 6.3. Проєктування системи внутрішнього контролю (СВК).

Ситуація: Ви — директор ресторану. Ви підозрюєте, що бармен і офіціанти крадуть напої або гроші.

Завдання: Запропонуйте 3 конкретні контрольні процедури (крім камер відеоспостереження), які унеможливлять крадіжки.

Підказка: Використайте принцип «Розподіл повноважень» (Segregation of Duties). Наприклад: чи може одна й та ж людина приймати замовлення, готувати коктейль і приймати оплату?

Завдання 6.4. Рольова гра «Аудиторський звіт».

Ситуація: Ви — незалежний аудитор. Ви завершили перевірку компанії «Мрія». Оберіть, який тип звіту (думки) ви надасте у кожній ситуації:

Варіанти: А) Безумовно-позитивна думка (Чистий висновок); Б) Думка із застереженням; В) Негативна думка; Г) Відмова від висловлення думки.

Ситуації:

1. Звітність ідеальна, помилок немає, все чесно. (Ваш вибір?)
2. На складі сталася пожежа, всі документи згоріли, ви не можете перевірити нічого. (Ваш вибір?)
3. Звітність здебільшого чесна, але ви знайшли помилку в обліку запасів на 100 тис. грн, яку директор відмовився виправляти. (Ваш вибір?)
4. Звітність повністю сфальсифікована, прибуток завищено в 10 разів. (Ваш вибір?)

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 6.5. Дослідження «Форензік: CSI у світі фінансів».

Мета: Ознайомитися з напрямом розслідування фінансових злочинів.

Завдання: Знайдіть інформацію про поняття **Forensic Accounting** (Форензік).

Складіть порівняльну таблицю (3 пункти): чим звичайний аудит відрізняється від форензіку? (Наприклад: Аудит шукає помилки, Форензік шукає злочин; Аудит вибірковий, Форензік — суцільний).

Завдання 6.6. Аналіз кодексу етики аудитора.

Завдання: Прочитайте 5 фундаментальних принципів етики професійних бухгалтерів (Code of Ethics for Professional Accountants) та поясніть кожен з них одним реченням своїми словами:

1. Чесність (Integrity).
2. Об'єктивність (Objectivity).
3. Професійна компетентність (Professional Competence).
4. Конфіденційність (Confidentiality).
5. Професійна поведінка (Professional Behavior).

Завдання 6.7. Есе «Найгучніший фінансовий скандал».

Завдання: Підготуйте коротку розповідь (150–200 слів) про крах компанії **Enron** або **Theranos** (або український приклад, наприклад, банк «Михайлівський»).

У чому полягала суть афери?

Куди дивилися аудитори? (Чому вони не помітили обману?).

Питання для самостійного вивчення

1. Міжнародні стандарти аудиту (МСА): правовий статус в Україні та порядок їх застосування. Чим аудиторський висновок (звіт) відрізняється від звіту про надання впевненості?
2. Модель COSO: п'ять компонентів системи внутрішнього контролю (контрольне середовище, оцінка ризиків, контрольні заходи, інформація/комунікація, моніторинг). Як ця модель допомагає бізнесу будувати ефективний захист?
3. Еволюція теорій шахрайства: порівняльний аналіз класичного «трикутника шахрайства» (Fraud Triangle) та розширеної моделі «ромб шахрайства» (Fraud Diamond). Який четвертий елемент (здатність/sarability) додає сучасна теорія?
4. Кодекс етики професійних бухгалтерів: фундаментальні принципи (чесність, об'єктивність, конфіденційність). Що таке загрози незалежності аудитора (загроза власного інтересу, загроза самоперевірки) та як їх уникати?
5. Конкурентна розвідка (Business Intelligence) vs Промислове шпигунство: де проходить правова межа між легальним збором інформації про конкурентів та кримінальним злочином?
6. Соціальна інженерія як інструмент злому: психологічні методи маніпуляції персоналом (фішинг, вішинг, претекстинг). Чому «людський фактор» вважається найслабшою ланкою в системі кібербезпеки підприємства?

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає принципова відмінність між метою зовнішнього аудиту (підтвердження звітності) та внутрішнього аудиту (оцінка ефективності процесів)?

2. Чому зовнішній аудитор працює переважно з вибіркою документів, тоді як форензик-експерт аналізує 100% масиву даних у підозрілій зоні?
3. Кому в організаційній структурі компанії має підпорядковуватися служба внутрішнього аудиту, щоб забезпечити свою об'єктивність та незалежність від менеджменту?
4. Що шукає форензик-експерт, чого зазвичай не шукає класичний аудитор (ключове слово - умисел)?
5. Як працює закон Бенфорда при виявленні фінансових махінацій? Чому вигадані цифри порушують математичний розподіл?
6. Поясніть сутність методу «аналізу способу життя» (Lifestyle Analysis). Які витрати працівника можуть стати «червоним прапорцем» для розслідувача?
7. У чому полягає принцип «розподілу повноважень» (Segregation of Duties)? Наведіть приклад функцій, які не можна поєднувати одній особі.
8. Які ризики для бухгалтера несе передача власного кваліфікованого електронного підпису (КЕП/ЕЦП) іншим особам (директору або колегам)?
9. Для чого проводиться процедура Due Diligence («належна обачність») перед початком співпраці з новим бізнес-партнером?
10. Розшифруйте правило резервного копіювання «3-2-1». Чому зберігання даних лише на робочому комп'ютері є небезпечним?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. КАР'ЄРНЕ ЗРОСТАННЯ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА БЕЗПЕКА ДІЯЛЬНОСТІ

Практичне заняття №7

Тема 7. Кар'єрна стратегія та ринок праці

План

1. Ринок праці для фахівців з обліку та фінансів: огляд роботодавців (від «Великої четвірки» до фрілансу).
2. Алгоритм успішного працевлаштування: підготовка резюме (CV), профіль у LinkedIn та етика проходження співбесіди.
3. Стратегія професійного зростання: міжнародні сертифікації (ACCA, CIMA, CPA) та вплив штучного інтелекту на майбутнє професії.

Мета заняття: проаналізувати актуальний стан ринку праці для бухгалтерів та аудиторів, навчити здобувачів скласти конкурентне резюме (CV), використовувати професійні мережі (LinkedIn) та підготуватися до проходження співбесіди.

Завдання 7.1. Питання для обговорення в аудиторії (Brainstorming)

Обговорення проводиться у форматі «HR-панель» або «Світове кафе».

1. **Міф про «Велику четвірку» (Big 4):** Deloitte, PwC, EY, KPMG — це мрія кожного фінансиста чи «галера» з ненормованим графіком? Чому запис у трудовій книжці від цих компаній відкриває будь-які двері, і яку ціну за це платять молоді спеціалісти?
2. **Диплом - Сертифікат:** Що важливіше для роботодавця сьогодні: «червоний» диплом магістра чи наявність міжнародних сертифікатів (ACCA, CIMA, CPA)?
3. **Англійська мова:** Чи можна побудувати успішну кар'єру головного бухгалтера без знання англійської? Як мова впливає на рівень зарплати (зарплатна вилка)?
4. **Soft Skills:** Роботодавці стверджують, що навчити людину проводити легше, ніж навчити її не бути токсичною. Які «м'які навички»

(комунікація, стресостійкість, емоційний інтелект) є критичними для бухгалтера?

5. Віддалена робота: Як змінився ринок праці після COVID та війни? Чи готові ви працювати у форматі Home Office, і які ризики це несе для професійного розвитку джуніора?

Завдання 7.2. Воркшоп «Резюме Crash Test».

Ситуація: Ви подаєтесь на вакансію «Помічник бухгалтера» у велику агрокомпанію. У рекрутера є 6 секунд на перегляд вашого CV.

Завдання: Створіть (або відредагуйте) своє резюме за структурою:

Summary: 2 речення про те, хто ви і чому винні взяти вас.

Освіта: Правильно вкажіть університет та спеціальність.

Досвід: Навіть якщо ви не працювали, вкажіть волонтерство, стажування або участь у студраді.

Навички: Розділіть на Hard (Excel, SAP, M.E.Doc) та Soft.

Умова: Уникайте кліше типу «комунікабельний», «відповідальний». Замініть їх на факти (наприклад, «організував захід на 50 осіб»).

Завдання 7.3. Симуляція інтерв'ю за методом STAR.

Теорія: Метод STAR (Situation, Task, Action, Result) допомагає відповідати на поведінкові питання.

Ситуація: На співбесіді HR запитує: «Розкажіть про ситуацію, коли ви припустилися помилки або не встигали в дедлайн. Як ви впоралися?».

Завдання: Сформулюйте відповідь за схемою:

S (Ситуація): Що сталося? (Наприклад, «Забув здати курсову вчасно»).

T (Завдання): Яка була мета? («Треба було отримати допуск до сесії»).

A (Дія): Що конкретно ви зробили? («Не шукав виправдань, сів писати вночі, чесно попередив викладача»).

R (Результат): Чим закінчилося? («Здав роботу, отримав 4, зробив висновок про планування часу»).

Завдання 7.4. Створення профілю в LinkedIn «Цифровий аватар».

Ситуація: LinkedIn — це не Facebook, це ваше професійне обличчя.

Завдання: Розробіть контент для свого профілю:

1. **Headline (Заголовок):** Не просто «Student», а «Accounting Student | Future Auditor | Interested in Tax Law».

2. **About (Про себе):** Напишіть «ліфтову промову» (3–4 речення) англійською мовою.

3. **Network:** Знайдіть та «підпишіться» на 3–5 компаній вашої мрії та відомих експертів у сфері фінансів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 7.5. Аналітичний огляд вакансій.

Мета: Зняти «рожеві окуляри» і оцінити реальні вимоги ринку.

Завдання: Зайдіть на сайт Work.ua, Robota.ua або Djinni.

Знайдіть 3 вакансії за запитом «Помічник бухгалтера» або «Junior Accountant».

Випишіть:

Середню зарплату.

Топ-3 вимоги до Hard Skills (наприклад, знання Excel VLOOKUP, англійська B1).

Чи вимагають досвід роботи, чи готові брати студента?

Зробіть висновок: яких навичок вам зараз не вистачає для цієї посади.

Завдання 7.6. Написання супровідного листа (Cover Letter).

Мета: Навчитися виділятися серед сотень кандидатів.

Завдання: Напишіть супровідний лист (Motivations list) до роботодавця, який шукає стажера.

Структура:

Привітання (конкретному рекрутеру, якщо відомо).

Чому саме ця компанія? (Покажіть, що ви читали про них).

Чому саме ви? (Ваші досягнення в навчанні).

Заклик до дії (Готовий виконати тестове завдання).

Завдання 7.7. Особистий SWOT-аналіз.

Завдання: Проведіть чесний аналіз себе як майбутнього професіонала.

Strengths (Сильні сторони): (Наприклад: уважність, знання англійської).

Weaknesses (Слабкі сторони): (Страх публічних виступів, незнання ІС).

Opportunities (Можливості): (Курси при університеті, стажування влітку).

Threats (Загрози): (ІІ, висока конкуренція, зменшення кількості вакансій).

Питання для самостійного вивчення

1. Національні сертифікації (САР/СІРА): їхній статус в Україні та порівняння з міжнародними аналогами (АССА). Чи є сенс починати професійний шлях із національних програм?
2. Assessment Center (Центр оцінювання): методики групового відбору персоналу, які використовують великі міжнародні компанії. Як підготуватися до вирішення бізнес-кейсу в команді конкурентів?
3. Легалізація доходів фрілансера: особливості ведення ЗЕД (зовнішньоекономічної діяльності) для бухгалтера-ФОП, який працює через біржі Upwork або Fiverr. Валютний контроль та інвойсинг.
4. Емоційний інтелект (EQ) у роботі бухгалтера: чому здатність розуміти емоції (свої та інших) стає важливішою за технічні навички в епоху штучного інтелекту?
5. Професійні спільноти та нетворкінг: роль Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ) та Спілки аудиторів України. Що дає членство в таких організаціях молодому фахівцю?
6. Етика використання ІІ: хто несе відповідальність за помилку в податковій декларації, якщо розрахунок був зроблений алгоритмом штучного інтелекту — розробник програми чи бухгалтер, який її використав?

Питання для самоконтролю

1. Назвіть компанії, що входять до складу «Великої четвірки» (Big 4). Чому початок кар'єри в цих фірмах вважається престижним «знаком якості»?
2. У чому полягає ключова відмінність між роботою бухгалтера «in-house» (у фінансовому відділі підприємства) та роботою в аутсорсинговій компанії?
3. Чому студентам без значного досвіду роботи рекомендується складати резюме у функціональному форматі, а не в хронологічному?
4. Яку функцію виконує профіль у LinkedIn? Чому його наявність та якісне заповнення є критично важливими для сучасного фахівця?
5. Розшифруйте аббревіатуру STAR. Для відповіді на який тип питань інтерв'юера найкраще підходить цей метод?
6. Чому перед співбесідою обов'язково потрібно вивчити інформацію про діяльність компанії та її конкурентів?
7. У чому полягає принципова різниця між фокусом сертифікації АССА (фінансова звітність, аудит) та СІМА (управлінський облік, стратегія)?
8. Які переваги надає власнику статус сертифікованого фахівця (АССА, СРА) на міжнародному ринку праці?
9. Як штучний інтелект змінює щоденну роботу бухгалтера? Які функції автоматизуються в першу чергу?
10. Чому «м'які навички» (комунікація, емпатія, етика) стають головною конкурентною перевагою людини перед алгоритмами в епоху цифровізації?

Практичне заняття №8

Тема 8. Інформаційні технології в обліку та управлінні

План

1. Еволюція автоматизації: від Excel до ERP-систем (BAS, SAP) та їх роль в управлінні ресурсами.
2. Хмарні технології та електронний документообіг (ЕДО): перехід до концепції Paperless.
3. Майбутнє обліку: технологія блокчейн, смарт-контракти та робота з великими даними (Big Data).

Мета заняття: ознайомити здобувачів з архітектурою сучасних інформаційних систем (ERP, CRM), сформуванати навички вибору програмного забезпечення залежно від масштабу бізнесу та підвищити рівень кібергігієни майбутніх фахівців.

Завдання 8.1. Питання для обговорення в аудиторії (Brainstorming)

Обговорення проводиться у форматі «ІТ-конференція» або «Скептики проти Інноваторів».

1. **Excel безсмертний?** Чому, незважаючи на існування потужних ERP-систем (SAP, Oracle), 99% фінансистів світу досі починають свій день з Excel? Чи можна вважати Excel повноцінною обліковою програмою для малого бізнесу?

2. **Хмари vs Сервер:** Де безпечніше зберігати фінансові дані: на власному сервері в офісі (який можна фізично охороняти, але й вилучити) чи в «хмарі» (Amazon, Azure, Google), доступ до якої є з будь-якої точки світу?

3. **Парадокс Paperless:** Чому, маючи цифрові підписи та сервіси ЕДО (електронного документообігу), бухгалтерії багатьох компаній досі завалені паперами? Це вимога закону чи психологічна звичка «мати папірець з печаткою»?

4. **Вартість помилки:** У паперовому журналі помилку можна закреслити. У блокчейні запис змінити неможливо. Як технології змінюють рівень відповідальності бухгалтера за кожне натискання клавіші Enter?

5. **КЕП (ЕЦП):** Чи усвідомлюєте ви, що передача свого файлу електронного підпису (ключа) директору або колезі — це те саме, що віддати їм свій паспорт та кредитну картку з пін-кодом?

Завдання 8.2. Рольова гра «ІТ-консультант».

Ситуація: Ви працюєте консультантом з автоматизації. До вас звернулися три клієнти з проханням підібрати програмне забезпечення (ПЗ).

Клієнти:

Фрілансер-дизайнер (ФОП 3 група), 10 операцій на місяць. Потрібно просто виставляти рахунки.

Мережа кав'ярень (5 точок). Потрібен облік кави, зарплата баристів, планшети на касі.

Агрохолдинг (експорт зерна, 1000 співробітників, міжнародна звітність IFRS).

Завдання: Підберіть оптимальне рішення для кожного (не називаючи заборонені російські продукти).

Варіанти для вибору (приклад): Excel/Google Sheets, Finmap, Poster, SAP, Microsoft Dynamics 365, ISpro.

Обґрунтуйте вибір: Чому холдингу не підійде Excel, а фрілансеру - SAP?

Завдання 8.3. Воркшоп «Кіберщит бухгалтера».

Ситуація: Бухгалтери — головна ціль хакерів (фішинг). Вам на пошту прийшов лист із темою: «*Терміново! Заборгованість по податках! Відкрийте акт звірки*».

Завдання: Складіть чек-лист із 5 пунктів, як перевірити цей лист на шахрайство, не відкриваючи вкладення.

Пункти можуть включати: Перевірка адреси відправника (sfs.gov.ua чи <https://www.google.com/search?q=sfs-mail.com?>), перевірка посилань (наведення курсору), наявність безособового звернення, вимога терміновості.

Завдання 8.4. Креативне завдання «Excel-Art: Візуалізація даних».

Ситуація: Директор не розуміє сухих таблиць. Йому потрібна красива картинка.

Завдання: Уявіть, що у вас є дані про доходи за рік (12 чисел). Опишіть (або намалюйте на папері), який тип діаграми найкраще підійде для відображення:

Динаміки росту (Лінійна?).

Частки кожного товару в прибутку (Кругова?).

Порівняння доходів та витрат (Стовпчикова?).

Висновок: Чому неправильно обраний графік може призвести до помилкового управлінського рішення?

Завдання 8.5. Симуляція «Підпиши це негайно» (Робота з КЕП).

Завдання: Опишіть покроковий алгоритм підписання документа онлайн для своєї бабусі.

Інструмент: Портал «Дія» або сайт ЦЗО (Центральний засвідчувальний орган).

Кроки: 1. Завантажити файл. 2. Обрати ключ (файл .dat, .pfx). 3. Ввести пароль. 4. Отримати файл із розширенням .p7s.

Поясніть, що таке «мітка часу».

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 8.6. Огляд ERP-систем світового класу.

Мета: Розширити професійний кругозір.

Завдання: Підготуйте коротку аналітичну довідку (порівняльну таблицю) про дві системи: **SAP S/4HANA** та **Microsoft Dynamics 365**.

Критерії:

Країна походження.

Для кого призначені (середній чи великий бізнес).

Чи є хмарні версії?

Основні модулі (Фінанси, Логістика, HR).

Завдання 8.7. Практикум «Корисні фішки Excel».

Мета: Опанувати функції, що економлять години роботи.

Завдання: Перегляньте навчальне відео або статтю про функцію **VLOOKUP (ВПР)** або **XLOOKUP**.

Створіть в Excel простий приклад роботи цієї функції: є дві таблиці (наприклад, «Товари» і «Ціни»), потрібно підтягнути ціну до товару автоматично.

Зробіть скріншот результату.

Завдання 8.8. Есе-прогноз «Штучний інтелект в бухгалтерії».

Завдання: Прочитайте статтю про вплив AI на фінанси. Напишіть есе (100–150 слів) на тему:

«Які рутинні завдання бухгалтера забере ШІ в найближчі 5 років?» (Введення первинних документів? Звірка розрахунків?).

«Що залишиться людині?» (Судження, етика, комунікація?).

Питання для самостійного вивчення

1. Стандарт XBRL (eXtensible Business Reporting Language): сутність таксономії фінансової звітності. Чому Україна перейшла на подання звітності у форматі iXBRL та як це спрощує обробку даних для регуляторів та інвесторів.
2. Технологія RPA (Robotic Process Automation): як програмні роботи замінюють людей у рутинних операціях. Відмінність RPA від звичайної автоматизації: чим «робот» відрізняється від макроса в Excel?
3. Інструменти бізнес-аналітики (BI-системи): огляд можливостей Microsoft Power BI та Tableau. Як перетворити сухі таблиці на інтерактивні дашборди для керівника за лічені хвилини.
4. Облік криптоактивів: виклики для сучасного бухгалтера. Як відображати біткоїн чи USDT на балансі підприємства згідно з чинним законодавством та МСФЗ (як запаси чи як нематеріальні активи?).
5. Кібербезпека при віддаленій роботі: що таке VPN, двофакторна автентифікація (2FA) та чому використання публічного Wi-Fi для входу в клієнт-банк є категорично забороненим.
6. Держава у смартфоні: інтеграція сервісу «Дія» з бухгалтерськими процесами. Використання «Дія.Підпис» та шеринг документів через QR-код при працевлаштуванні співробітників чи відкритті рахунків.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає головний недолік використання електронних таблиць (Excel) для ведення обліку у великих компаніях («роздрібненість даних»)?
2. Поясніть принцип «Single Source of Truth» (єдиного джерела істини) в ERP-системах. Як це впливає на узгодженість даних між відділами продажів, складу та бухгалтерії?
3. Яка ключова перевага екосистеми Microsoft Dynamics 365 для бізнесу, що вже користується офісними програмами Microsoft?
4. Чому «жорсткість» структури системи SAP вважається перевагою для інвесторів та акціонерів публічних компаній?
5. У чому полягає економічна вигода моделі SaaS (Software as a Service) порівняно з купівлею власних серверів та ліцензій?

6. Який елемент надає електронному документу юридичної сили, рівнозначної власноручному підпису та мокрій печатці?
7. У чому полягає концепція «потрійного запису» в технології блокчейн і чому вона може скасувати необхідність у проведенні аудиту транзакцій?
8. Як працюють смарт-контракти? Наведіть приклад автоматизації бухгалтерської проводки за логікою «якщо – то».
9. Чим «великі дані» (Big Data) відрізняються від звичайних даних, з якими звикли працювати бухгалтери (структурованість vs неструктурованість)?
10. Як технології змінюють роль бухгалтера: у чому різниця між описовою аналітикою (констатація минулого) та предиктивною аналітикою (прогноз майбутнього)?

Практичне заняття № 9

Тема 9. Безпека життєдіяльності та соціальна відповідальність в умовах воєнного стану

План

1. Організація охорони праці та цивільного захисту на підприємстві: алгоритми дій персоналу під час повітряних тривог та надзвичайних ситуацій.
2. Психологічна стійкість та ментальне здоров'я: профілактика професійного вигорання та робота в умовах хронічного стресу.
3. Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) бізнесу у воєнний час: етичний вимір сплати податків, волонтерство та підтримка ветеранів.

Мета заняття: засвоїти алгоритми дій у надзвичайних ситуаціях на робочому місці, сформувати навички надання домедичної самопомогі та усвідомити роль соціально відповідального бізнесу й сплати податків як основи оборони країни.

Завдання 9.1. Питання для обговорення в аудиторії (Brainstorming)

Обговорення проводиться у форматі «Коло довіри» або «Аналіз моральних дилем».

1. **Життя чи Звіт?** Уявіть ситуацію: останній день подання ПДВ, штрафи за неподання величезні, і тут лунає сирена повітряної тривоги. Ваші дії? Чи вартий будь-який звіт ризику життям? Як законодавство регулює такі форс-мажори?

2. **Економічний патріотизм:** Чи можна вважати патріотом бізнесмена, який донатить на ЗСУ мільйони, але платить зарплату «в конвертах», не сплачуючи податки в бюджет? Що важливіше для держави: системні податки чи хаотична благодійність?

3. **Безбар'єрність та інклюзія:** В офіси повертаються ветерани, багато з яких мають поранення або протезування. Чи готові українські бухгалтерії (часто розташовані в тісних кабінетах без ліфтів) прийняти таких колег? Що має змінити роботодавець?

4. **Інформаційна гігієна:** Як впливає читання новин про обстріли під час робочого дня на уважність бухгалтера? Як ви балансуєте між бажанням «бути в курсі» та необхідністю зберігати продуктивність?

5. **Бронювання:** Яка роль головного бухгалтера в процесі бронювання критично важливих працівників? Чи є бухгалтер критично важливим для економіки підприємства?

Завдання 9.2. Розробка алгоритму «Офіс. Тривога. Укриття».

Ситуація: Ви — керівник відділу. У вашому підпорядкуванні 5 осіб. У будівлі офісу немає бомбосховища, найближче укриття — за 500 метрів.

Завдання: Складіть покрокову інструкцію (Checklist) для персоналу на випадок тривоги.

Питання для вирішення:

Хто відповідає за вимкнення серверів/комп'ютерів?

Що робити з документами, які лежать на столі (конфіденційність)?

Яке правило застосовуємо: йдемо в укриття чи «дві стіни» в коридорі?

Як перевірити, що всі вийшли?

Завдання 9.3. Тренінг «Аптечка бухгалтера» (Protocol MARCH).

Ситуація: Навички такмеду та першої допомоги тепер є частиною охорони праці.

Завдання: Складіть список складових для «тривожної валізи», яка має стояти в бухгалтерії.

Оберіть із переліку *зайві* речі та обґрунтуйте *необхідні*:

Список: Зеленка, Турнікет (САТ), Анальгін, Ізраїльський бандаж, Валідол, Ножиці атравматичні, Термоковдра, Заспокійливе.

Поясніть: Чому сучасна аптечка відрізняється від радянської (чому турнікет важливіший за вату)?

Завдання 9.5. Техніка саморегуляції «Квадрат дихання».

Мета: Навчитися знімати напад паніки або гострого стресу за 2 хвилини.

Завдання: Виконайте вправу разом з групою та опишіть свої відчуття.

Схема: Вдих (4 сек) - Затримка (4 сек) - Видих (4 сек) - Затримка (4 сек).

Запишіть, у яких робочих ситуаціях (окрім обстрілів) ви могли б це використати (наприклад, перед податковою перевіркою).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 9.6. Юридичний практикум «Трудові відносини у війну».

Завдання: Заповніть порівняльну таблицю понять згідно з КЗпП та Законом №2136:

Простій (Downtime) vs Призупинення дії трудового договору.

Чи нараховується зарплата?

Чи йде стаж?

Хто ініціює?

Завдання 9.7. Есе-рефлексія «Мій Економічний Фронт».

Завдання: Напишіть підсумкове есе (1 сторінка) до всього курсу.

Дайте відповідь на питання: «Чому професія бухгалтера є важливою складовою національної безпеки?».

Як ваша майбутня якісна робота (чесний облік, сплата податків, ефективність бізнесу) наближає перемогу?

Питання для самостійного вивчення

1. Трудові відносини під час війни: юридична різниця між «простоєм» (downtime) та «призупиненням дії трудового договору». Які наслідки для стажу та зарплати працівника має кожен із цих режимів?
2. Протокол MARCH для цивільних: алгоритм надання домедичної допомоги при масивних кровотечах та вибухових травмах. Чому наявність турнікета в офісній аптечці тепер є обов'язковою?
3. Економічне бронювання працівників: критерії визнання підприємства критично важливим для економіки. Порядок подання списків на бронювання до Міністерства економіки та Генштабу.
4. Мінна безпека для агробізнесу: специфіка роботи на деокупованих територіях. Алгоритм дій при виявленні вибухонебезпечних предметів (ВНП) на полях.
5. Посттравматичний ріст (Post-Traumatic Growth): концепція позитивних психологічних змін після пережитої трагедії. Як колектив може стати сильнішим після кризи, а не зруйнуватися?
6. Грантові програми для ветеранів: державна програма «єРобота» та ініціативи фондів для підтримки ветеранського бізнесу. Роль бухгалтера у складанні бізнес-плану для отримання фінансування.

Питання для самоконтролю

1. Хто несе юридичну відповідальність за життя та здоров'я працівника на робочому місці під час повітряної тривоги — сам працівник чи роботодавець?
2. Яким є алгоритм дій працівника при оголошенні сигналу «Повітряна тривога»? Чи має право керівник заборонити йти в укриття заради термінового завдання?
3. У чому полягає правило «двох стін» і коли його доцільно застосовувати замість переходу в бомбосховище?
4. Як змінилося сприйняття сплати податків бізнесом під час війни: чому це більше не просто фіскальний обов'язок, а елемент оборони?
5. Чому хронічний стрес є небезпечнішим для якості роботи бухгалтера, ніж короткостроковий гострий стрес?

6. Що таке «думскролінг» і чому інформаційна гігієна є важливою частиною профілактики професійного вигорання?
7. Як трансформувалася корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) під час війни: яка різниця між довоєнними екологічними ініціативами та сучасним волонтерством?
8. Чому підтримка ветеранів та їх реінтеграція в колектив є критично важливим завданням для HR-політики компанії?
9. Які ознаки вказують на те, що працівник перебуває в стані професійного вигорання (емоційного виснаження)?
10. Чому наявність чіткого алгоритму дій на випадок надзвичайної ситуації знижує рівень паніки в колективі?

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бачинський В. І., Куцик П. О., Медвідь Л. Г., Попітїч Т. В. Бухгалтерський облік (загальна теорія) : навчальний посібник. 2-ге вид., стереотип. Львів : ПП “Магнолія 2006”, 2025. 316 с.
2. Бралатан В. П. Професійна етика : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2021. 252 с.
3. Вербило О. Ф., Камінська Т. Г. Бухгалтерський облік у промислових і агросервісних підприємствах : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2023. 360 с.
4. Державна митна служба України : офіційний вебсайт. URL: <https://customs.gov.ua/polozhennia>
5. Державна податкова служба України : офіційний вебсайт. URL: <https://tax.gov.ua/pro-sts-ukraini/pologennya/>
6. Дубініна М. В. Аутсорсинг у сфері бухгалтерського обліку товарів: управлінські рішення, ризики та контрольні механізми. *Modern Economics*. 2025. № 53. С. 99–108. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V53\(2025\)-14](https://doi.org/10.31521/modecon.V53(2025)-14)
7. Дубініна М. В. Інтегрований підхід до аудиту доходів і безперервності діяльності аграрних підприємств у забезпеченні достовірності звітності. *Modern Economics*. 2025. № 52. С. 42–50. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V52\(2025\)-07](https://doi.org/10.31521/modecon.V52(2025)-07)
8. Дубініна М. В. Роль інвентаризації в аудиті достовірності фінансової звітності аграрних підприємств: методичні аспекти та практика в Україні. *Modern Economics*. 2025. № 51. С. 87–96. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V51\(2025\)-10](https://doi.org/10.31521/modecon.V51(2025)-10)
9. Дубініна М. В., Чебан Ю. Ю., Сирцева С. В., Лугова О. І. Аналітичний потенціал фінансової звітності аграрних підприємств у контексті підготовки до аудиторської перевірки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 17. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.17.48>
10. Дубініна М. В., Чебан Ю. Ю., Сирцева С. В., Лугова О. І. Інтеграція обліку та фінансової аналітики у внутрішній звітності для прийняття рішень щодо управління доходами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 13. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.13.53>
11. Дубініна М. В., Чебан Ю. Ю., Сирцева С. В., Лугова О. І., Мельник О. І. Галузева специфіка підприємств як чинник формування показників фінансової та управлінської звітності та їх аналітичної інтерпретації. *Агросвіт*. 2025. № 15. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.15.33>
12. Загородній А. Г., Яремко І. Й. Облік і оподаткування: вступ до фаху : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 260 с.
13. Козик В. В., Мицишин О. Л. Вступ до фаху : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. 176 с.
14. Лень В. С. Управлінський облік : підручник. Київ : Каравела, 2023. 260 с.
15. Лень В. С., Нехай В. А. Облік і аудит. Вступ до фаху : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2019. 256 с.

- 16.Лобода Н. О., Чабанюк О. М. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Київ : Алерта, 2022. 224 с.
- 17.План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2011 р. № 1557. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>
- 18.Податкова система : навчальний посібник / І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик, М. О. Слатвінська та ін. ; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків : Діса плюс, 2019. 402 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3fmb_finan/Podatкова-systema-navchalnyu-posibnyk.pdf
- 19.Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- 20.Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>
- 21.Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
- 22.Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
- 23.Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- 24.Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку : наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>
- 25.Ситник Н. С., Дубик В. Я., Круглякова В. В. Вступ до фаху : навчальний посібник. / за ред. Н. С. Ситник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 256 с.
- 26.Стандарт вищої освіти України : перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 07 – Управління та адміністрування, спеціальність 071 – Облік і оподаткування : наказ Міністерства освіти і науки України від 06.12.2018 р. № 1342. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/071.pdf>
- 27.Сук Л. К., Сук П. Л. Організація бухгалтерського обліку : підручник. Київ : Каравела, 2023. 624 с.
- 28.Цвігун І. А. Вступ до фаху: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 071 "Облік і оподаткування". Кам'янець-Подільський : ЗВО «ПДУ», 2024. 80 с. URL: <https://surl.li/fhorxj>
- 29.Шара Є. Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік. Київ : ЦУЛ, 2023. 424 с.

30. Organization of accounting in the countries of the European Union: current problems and prospects of improvement / M. Dubinina [et al.]. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2022. № 2 (43). Р. 271–277.

Навчальне видання

Вступ до фаху «Облік і оподаткування»

методичні рекомендації

Укладачі: Дубініна Марина Вікторівна
Усикова Олена Миколаївна
Чебан Юлія Юріївна
Сирцева Світлана Володимирівна
Лугова Ольга Іванівна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 8,5

Тираж ____ прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54029, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.